

20 | 01 ΙΟΥΝΙΟΣ 2014
ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Το αναμμένο φωτιάκι του μέλλοντος. Αναιροπή σε ερείπια μεταδημοκρατίας

Ας μην ανησυχούμε τόσο για την καθαρότητα και τις διευρύνσεις, τα μέτωπα, τις συμμαχίες, τη συμπερίληψη. Η νέα Αριστερά στον 21ο αιώνα θα είναι μεγάλη, δημοκρατική και ηγεμονική ή δεν θα υπάρξει.

Του Νίκου Γ. Ξυδάκη

Tρία εικοσιτετράωρα από τις εκλογές δεν είναι ίσως αρκετά για να αντιληφθούμε την ιστορική σημασία της νίκης της Αριστεράς στην Ελλάδα, μέσα σε μια Ευρώπη που κλίνει επί δεξιά. Η πιο πληγωμένη χώρα της ΕΕ από τη χρηματοπιστωτική κρίση και από την επέλαση της Ιεράς Συμμαχίας των ευρωτεχνοκρατών και των τραπεζών, διαβρωμένη επίσης από την υποχώρηση της πολιτικής, δεν στρέφεται πλειοψηφικά προς τον ακροδεξιό αντιευρωπαϊσμό, αλλά αντιστέκεται. Βγάζει πρώτη δύναμη ένα μικρό κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς, που ουσιαστικά το διαμόρφωσε η ίδια η κρίση, και αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο μιας δημοκρατικής λύσης στο ελληνικό πρόβλημα και κατ' επέκτασιν στο περιέχον ευρωπαϊκό πρόβλημα.

Υπό αυτή την έννοια, ο ελληνικός πολιτικός χάρτης πρέπει να αναγνωσθεί σε σύγκριση με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς, λόγω χάριν σε χώρες διαφορετικές όπως η République de France και η μετακομμουνιστική Ουγγαρία. Στη μεν πρώτη η σοβούσα δομική μεταπολιτική κρίση και η κοινωνική στασιμότητα οδηγούν στη διόγκωση μιας επίσημης ακροδεξιάς, που διεκδικεί με αξιώσεις την ηγεμονία από τους γκωλικούς ρεπουμπλικάνους και τους κλωμούς σοσιαλδημοκράτες. Στην δε Ουγγαρία, η νεοφιλεύθερη απορρύθμιση και η επίσκεψη του ΔΝΤ έχουν οδηγήσει σε μαζική φτωχοποίηση και πλήρη κατίσχυση της ακροδεξιάς.

Δεν ισχυρίζομαι σώνει και καλά ότι η αριστερόμορφη αντίδραση οφείλεται στο, κατά Νίκο Σβορώνο, αντιστασιακό πνεύμα των Ελλήνων· μπορούμε όμως βάσιμα να υποθέσουμε ότι, ακόμη και οριακά, η εκδηλωθείσα εκλογική συμπεριφορά έχει έναν χαρακτήρα έλλογο, δημοκρατικό, πατριωτικό, συνιστά μια ενεργητική υπεράσπιση της εθνικής κυριαρχίας και της λαϊκής κυριαρχίας, και μια αντίσταση της κοινωνίας απέναντι στην πληβαιοποίηση και τον αυταρχισμό. Αδρά μιλώντας, στην Ελλάδα εκδηλώνεται η φωτεινή όψη της Ευρώπης· αλλού εκδηλώνεται η εξίσου ισχυρή όψη της σκοτεινής ηπείρου.

Πίσω από την εκλογική στάση, μπορούμε επίσης να ανι-

χνεύσουμε τον σπασμό της κοινωνίας, ιδίως των στρωμάτων που πλήττονται στον πυρήνα της ύπαρξής τους· εννοώ τα εκτενή μεσοστρώματα, που μεταπίπτουν, από την κατάσταση της πλήρους απασχόλησης και μιας σχετικά σταθερής προσδοκίας βίου, στην κατάσταση της πλήρους επισφάλειας, της αφαίρεσης οποιασδήποτε προσδοκίας κινητικότητας, ακόμη και της αφαίρεσης των όρων αναπαραγωγής τους ή έστω διατήρησης κάποιων ανθρωπολογικών σταθερών. Ο σπασμός μιας τέτοιας αδιέξοδης κοινωνίας έχει εκδηλωθεί πρόδρομα από το Δεκέμβριο του 2008, με όρους και μορφές υπαρξιακής αγωνίας, σαν το δυσοίωνα προανάκρουσμα που εξαπέλυε η νεολαία του No Future ενόψει της καθολικής επισφάλειας που αναδύθηκε αμέσως μετά.

Κατά τη διαχείριση της κρίσης μετά το 2010, είδαμε επίσης μια γιγάντια επιχείρηση εκφοβισμού και χειραγώγησης του πλήθους, υποκινούμενη συμμετρικά από τους δανειστές και από την εγχώρια ελίτ, με μάνιουαλ ψυχολογικού πολέμου και με μετάπτωση της πολιτειακής λειτουργίας σε καθεστώς διαρκούς εξαίρεσης. Η επιχείρηση αυτή είχε πολλαπλό αποτέλεσμα: αφενός, εγκλώβισε ένα μεγάλο μέρος του πλήθους στο δίχτυ του φόβου με το υποδόριο επιχείρημα «υπάρχουν και χειρότερα, κολύμπα κι άσε τους άλλους να πνιγούν, το ένα τρίτο θα σωθεί». Αφετέρου, οδηγεί ένα άλλο μεγάλο μέρος του πλήθους σε συνειδητοποίηση της κατάστασης και σε ad hoc ριζοσπαστικοποίηση. Τέλος, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού βυθίζεται σταδιακά στην απόγνωση, με απρόβλεπτη συμπεριφορά: είτε θα βουλιάζει οριστικά στην παθητικότητα και την αδιαφορία του παντοτινά πτημένου, είτε θα οδηγείται στην ακροδεξιά «αντισυστημικότητα» και την εκφασισμένη αντίδραση.

Η κυβερνώσα ελίτ δρα ως εντολοδόχος των δανειστών υπό εξωφρενικούς όρους υποτέλειας, όπως αποκαλύπτεται στους πραξικοπηματικούς χειρισμούς της Διάσκεψης των Καννών, και με μόνο κίνητρο τη δική της αναπαραγωγή, ακόμη και με τίμημα την υλική εξόντωση μεγάλου μέρους του πληθυσμού, την αποδιάρθρωση του κοινωνικού σχηματισμού και την εκποίηση του

εθνικού πλούτου. Η συμπεριφορά της κυβερνώσας ελίτ γίνεται εύκολα ορατή πλέον και οδηγεί στην πλήρη απονομιμοποίησή της· δυστυχώς με μια παράπλευρη απώλεια: χάνεται και η πίστη στους θεσμούς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Σε αυτό το διάκενο πίστης φυτρώνει η γοητεία του φασισμού, είτε υπό την αμιγή μπρουτάλ μορφή της Χρυσής Αυγής είτε υπό τις ποικίλες φανερώσεις του μεταπολιτικού λαϊκισμού και του υποκοσμικού μπερλουσκονισμού.

Ερχόμαστε στις 27 Μαΐου 2014. Η εκλογική νίκη του ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι νίκη του κόμματος ΣΥΡΙΖΑ· είναι η νίκη ενός λαού, είναι η επιλογή για μια έλλογη ανάταξη της κοινωνίας, είναι η έμπρακτη δημοκρατική αντίσταση ενός λαού που μεταβλήθηκε σε πειραματόζωο του πιο εφιαλτικού νεοφιλελευθερισμού, είναι η διάσωση ενός κοσμοειδώλου για τον ευρωπαϊό και μεσογειακό άνθρωπο, με όρους πνευματικούς, πολιτικούς και ανθρωπολογικούς. Η διεύρυνση της νίκης του ΣΥΡΙΖΑ σημαίνει ότι το έλλογο ενδεχόμενο παραμένει ανοικτό, η αξιοπρέπεια παραμένει ως διαρκής δυνατότητα και ελάχιστη απαίτηση — δηλαδή, το ενδεχόμενο οι άνθρωποι να ορίζουν τη ζωή τους. Η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ χρειάζεται διεύρυνση. Χρειάζεται να σχισθεί περαιτέρω το πέπλο του φόβου και της άγνοιας, να ενωθούν περισσότερες δυνάμεις, να συνεκβάλουν περισσότερα ρυάκια σε ένα ρεύμα αντίστασης και αλλαγής. Ποια μπορεί να είναι η συνεχούσα ύλη; Η Αριστερά πρέπει να φύγει από την άμυνα και την αντιπολίτευση, να γίνει ηγεμονική και ενωτική, συμπεριληπτική, μαθαίνοντας από την κοινωνία, πρέπει να επανεφεύρει το λόγο και τα όπλα της, φέρνοντας τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες του 19ου και του 20ού αιώνα στον 21ο αιώνα της νεοφιλελεύθερης Ιεράς Συμμαχίας, προσδίδοντας στον αγώνα της χαρακτήρα παλλαϊκό και πατριωτικό, αποκολλώμενη από τα ιδεολογήματα του μεταμοντέρνου ναρκισσισμού. Ελευθερία, ισότητα, αλληλεγγύη, αξιοπρέπεια, ευτυχία, όνειρο, είναι λέξεις που τις καταλαβαίνουν πολλοί, σχεδόν όλοι, είναι πυρκαγιές που ενώνουν και συνεγείρουν.

Ας μην ανησυχούμε τόσο για την καθαρότητα και τις διευρύνσεις, τα μέτωπα, τις συμμαχίες, τη συμπερίληψη. Η νέα Αριστερά στον 21ο αιώνα θα είναι μεγάλη, δημοκρατική και ηγεμονική ή δεν θα υπάρξει. Στην Ελλάδα, ο άγγελος της ιστορίας επέλεξε την Αριστερά για να σώσει τη χώρα και τον λαό — τίποτε λιγότερο, τίποτε περισσότερο. Με αυτή την έννοια, Αριστερά σήμερα είναι ο λαός, είναι η Ελλάδα, είναι το αναμμένο φωτάκι του μέλλοντος.

Ας ακούσουμε τον υποδιοικητή Μάρκος, από το Μεξικό: «Στον αγώνα μας δε χρειαζόμαστε κανένα ηγέτη, μεσσία ή σωτήρα. Χρειαζόμαστε αξιοπρέπεια και πολλή οργάνωση. Παρόλα όσα λένε τα συστημικά μέσα προπαγάνδας, ο μεξικανικός λαός δεν έχει να επιλέξει ανάμεσα στον Γκορτάρι ή τον Νιέτο, τον Ομπάμα ή τον Πούτιν. Όσοι από εσάς κοιτάτε μόνο προς τα πάνω, μπορείτε να συνεχίσετε να ψάχνετε τον ηγέτη σας και να σεβαστείτε τα αποτελέσματα των εκλογών. Μπορείτε να συνεχίσετε να ασχολείστε με το Game of Thrones, το Walking Dead, και για το αν το ποδόσφαιρο είναι άθλημα ή επιχείρηση». ❏